HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

נימא תלתא תנאי הוו לא תרי תנאי הוו ותנא קמא דר' שמעון היינו ר' יוסי ותנא קמא דר' יוסי היינו ר' שמעון ומאי אף אקמייתא ת"ר [א]בן בוהיין נתן פיאה לירק ובא אביו ומצאן לעניים שהיו טוענין ירק ועומדין על פתח הגינה אמר להם בני השליכו מעליכם ואני נותן לכם כפליים במעושר לא מפני שעיני צרה אלא מפני שאמרו חכמים אין נותנין פיאה לירק למה ליה למימרא להו לא מפני שעיני צרה כי היכי דלא לימרו דחויי קא מדחי לן ת"ר [ב]בראשונה היו מניחין עורות קדשים בלשכת בית הפרוה לערב היו מחלקין אותן לאנשי בית אב והיו בעלי זרועות נוטלין אותן בזרוע [א]התקינו שיהיו מחלקין אותן מערב שבת לע"ש דאתיין כולהו משמרות ושקלן בהדדי ועדיין היו גדולי כהונה נוטלין אותן בזרוע עמדו בעלים והקדישום לשמים אמרו לא היו ימים מועטים עד שחיפו את ההיכל כולו בטבלאות של זהב שהן אמה על אמה כעובי דינר זהב ולרגל היו מקפלין אותן ומניחין אותן על גב מעלה בהר הבית כדי שיהו עולי רגלים רואין שמלאכתם נאה ואין בה [ג]דלם [ד]תנא אבא שאול אומר קורות של שקמה היו בירחו והיו בעלי זרועות נוטלין אותן בזרוע עמדו בעלים והקדישום לשמים ועל כיוצא בהם אמר אבא שאול בן בטנית משום אבא יוסף בן חנין אוי לי מבית בייתוס אוי לי מאלתן אוי לי מבית חנין אוי לי [ה]מלחישתן אוי לי מבית קתרוס אוי לי מקולמוסן אוי לי מבית ישמעאל בן פיאכי אוי לי מאגרופן שהם כהנים גדולים ובניהן גיזברין וחתניהם אמרכלין ועבדיהן חובטין את העם במקלות [ו]תנו רבנן ארבע צווחות צוחה עזרה ראשונה צאו מכאן בני עלי שטימאו היכל ה' ועוד צווחה צא מיכן יששכר איש כפר ברקאי שמכבד את עצמו ומחלל קדשי שמים דהוה כריך ידיה בשיראי ועביד עבודה ועוד צווחה העזרה שאו שערים ראשיכם ויכנס ישמעאל בן פיאכי תלמידו של פנחס וישמש בכהונה גדולה ועוד צווחה העזרה שאו שערים ראשיכם ויכנס יוחנן בן נרבאי תלמידו של פנקאי וימלא כריסו מקדשי שמים אמרו עליו על יוחנן בן נרבאי שהיה [ז]אוכל ג' מאות עגלים ושותה ג' מאות גרבי יין ואוכל ארבעים סאה גוזלות בקינוח סעודה אמרו כל ימיו של יוחנן בן נרבאי לא נמצא נותר במקדש מאי סלקא ביה בישכר איש כפר ברקאי אמרי מלכא ומלכתא הוו יתבי מלכא אמר גדיא יאי ומלכתא אמרה אימרא יאי אמרו מאן מוכח כהן גדול דקא מסיק קרבנות כל יומא אתא איהו אחוי

הכי גרסינן **נימא תלתא תנאי הוו לא תרי תנאי הוו תנא קמא דרבי יוסי היינו ר' שמעון ותנא קמא דרבי שמעון היינו רבי יוסי ומאי אף אקמייתא: נימא תלתא תנאי הוו.** תנא קמא דר' יוסי ללפת ולכרוב ולא לקפלוט ותנא קמא דרבי שמעון ללפת ולקפלוט ולא לכרוב ורבי יוסי ורבי שמעון כי הדדי סבירא להו דללפת ולכרוב ולקפלוט: **לא.** ת"ק דר' שמעון הוא ר' יוסי ות"ק דר' יוסי הוא ר' שמעון ומאי אף דקאמרי תרווייהו אקמייתא דתנא קמא דידהו קיימי דהיינו אלפת דקאמר תנא קמא דרבי יוסי ללפת ולכרוב וקאמר ליה רבי יוסי אף לקפלוט כמו ללפת אבל לכרוב לא ותנא קמא דרבי שמעון נמי הכי קאמר ללפת ולקפלוט כרבי יוסי וקאמר ליה רבי שמעון אף לכרוב כמו ללפת אבל לקפלוט לא דהיינו כתנא קמא דר' יוסי: **בן בוהיין.** שם אביו בוהיין: **כפליים במעושר** גרסי'. אני אתן לכם כפליים שיש לכם עכשיו פיאה אתן לכם חולין מתוקנין ומעושרין: **אין נותנין פיאה לירק.** משום דמפקע ליה ממעשר דכתיב (דברים יד) ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך מי שאין לו נחלה עמך חייב לעשר יצא פיאה שיש לו נחלה עמך דהפקר נינהו וכן בשביעית דהפקר פטור ממעשר דכתיב (שמות כג) ואכלו אביוני עמך ויתרם תאכל חית השדה מה חיה אוכלת ופטורה ממעשר אף אביונים פטורין מן המעשר: **למה ליה למימר להן לא מפני כו'.** הא קא יהיב להן כפליים ומיחזא חזו דלא עין רעה היא: **דלא נימרו דחויי מדחי לן.** ולא יתן לנו כלום דמה לו ליטול זו וליתן פי שנים לפיכך הוצרך לפרש להן טעמא של דבר: **עורות קדשים.** עור עולה וחטאות ואשמות וקרבנות ציבור שמתחלקין עורות קדשי הקדשים לכהנים כדכתיב (ויקרא ז) עור העולה אשר הקריב וילפינן בזבחים (דף קג:) מעולה כל עורות קדשי קדשים: **ולערב.** שכל יום היו מחלקין אותן לאנשי בית אב שעבדו היום שהמשמר היה חלוק לששה בתי אבות לששה ימים ומה שהגיע ליומן הן מרובה הן מועט הוא נוטל אע"פ שיש יום שמרבים היחידים להביא ביום זה מחבירו: **בעלי זרועות.** שהיו בכהנים חזקים מחביריהם: **לערב שבת.** דכולי משמרה תיהוי התם ולא יניחו לבעלי זרועות ליטול בזרוע: **גדולי כהונה.** שרים שבהן: **עמדו בעלים.** כל כהני משמרות יחד והקדישום לבדק הבית: **בהר הבית.** רחבה פנויה חוץ לעזרה ויש שם מעלות כדאמרינן בפ"ק דיומא (דף טז.): **דלם.** דופי: **קורות.** מחוברין. עוביו של אילן קרי קורה: **בייתוס.** כהן גדול היה וכן כולן [ח][והיו להן עבדים חמסנין וחובטין את העם]: **אלתן.** מקלותיהן כמו לא באלה ולא ברומח במסכת שבת (דף סג.): **לחישתן.** יועצי רע: **קולמוסין.** שהיו כותבין איגרות לרעה: **אמרכלים.** אמר כולו. על פיו נחתך כל צורך הקדש: **שטימאו.** כדכתיב (שמואל א ב) אשר ישכבון את הנשים: **כריך ידיה בשיראי.** וחלילה פוסלת בקדשים דבעינן ולקח הכהן[ט] שיקח בעצמו[י] ועוד דבזיון הוא: **ישמעאל בן פיאכי.** כשר היה אבל אנשי ביתו היו בעלי זרוע: **שלש מאות עגלין.** שהיה מגדל בביתו כהנים הרבה: **מאי סלקא ביה.** מה גמול נשתלם: **מלכא ומלכתא.** מלכי בית חשמונאי: **גדיא יאי.** גדי טוב למאכל יותר מן הכבש:

אלא מפני שאמרו חכמים אין פיאה לירק. ואם תאמר מכל מקום ליפטר ממעשר מפני שהפקירם והפקר פטור ממעשר וי"ל כב"ה דאמרי במס' פאה [פ"ו מ"א] אינו הפקר עד שיופקר לעניים ולעשירים כשמיטה וילפינן (בירושלמי) משמיטה דכתיב תשמטנה ונטשתה מה ת"ל ונטשתה יש לך נטישה אחרת שהיא כזו ומה היא זו הפקר לעניים ולעשירים א"נ אפילו בית שמאי דילפי מפיאה וסברי דהפקר לעניים הפקר[י] (הכא מחייבי משום דהפקר בטעות הוה) וטעמא מפרש התם דכתיב בפיאה לעני ולגר מה תלמוד לומר תעזוב אותם יש לך עזיבה אחרת שהיא כזו ומה היא זו לעניים ולא לעשירים ומיהו בפיאה גופיה כולי עלמא מודו דפטורה כדדרשינן בספרי ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך יצא זה שיש לו ללוי חלק בהן שאם הוא לוי עני נוטל פיאה: **דכריך** ידיה בשיראי. פירש בקונטרס וחלילה פוסלת בקדשים דכתיב ולקח הכהן בעינן שתהא לקיחה בעצמו של כהן וא"ת והא גבי לולב לא אמרינן הכי בפרק לולב הגזול (סוכה דף לז.) גבי לא לינקוט איניש לולבא בסודרא רבא אמר לקיחה על ידי ד"א שמה לקיחה ותירץ ר"י דהתם איירי באוחז הלולב על ידי סודר כעין לבת כגון שכרך הלולב בסודר ואוחז בסודר שהסודר מסייעו להחזיק וכי האי גוונא לא הויא חלילה[א] וכן משמע בההיא שמעתא דבהכי איירי דהא קאמר התם לא ליהדוק איניש לוליבא בהושענא דילמא נתרי טרפי והוי כחלילה רבא אמר מין במינו אינו חוצץ משמע דבשאינו מינו חוצץ והיינו משום דההיא הוי כעין דשמעתין דכריך ידיה בשיראי דכי האי גוונא שייכא חלילה[ל]:

הדרן עלך מקום שנהגו

מסורת הש"ס

א) [תוספתא פ"ג הי"ז], ב) [תוספתא דמנחות פי"ג ה"ד וזבחים פי"א ה"ז], ג) [בערוך ערך דלום פי' דופי], ד) [שם בתוספתא], ה) [פי' שהיו רכילין ערוך ערך לחש], ו) כריתות כח. [וע"ש], ז) פי' לו ולאנשי ביתו כי היו לו בני בית לרוב, ח) ס"א רש"ל, ט) [ויקרא יד], י) [יומא סא:], כ) ע"ש פה ושייך בסמוך אחר מלות ולא לעשירים ונכון, ל) [ועי' תוס' יומא נח. ד"ה מין ותוס' זבחים כד. ד"ה הואיל ותוס' סוכה לז. ד"ה כי],

◆

מוסף רש"י

דהוה כריך ידיה בשיראי. כדי שלא ילכלך ידו בבשר ובדם (כריתות כח:). בקינוח סעודה. לאחר אכילתו (שם).

◆

מוסף תוספות

א. דחשיב הסודר כמו גוף הלולב. תוס' הרא"ש.

עין משפט נר מצוה

נה א מיי' פ"ה מהלכות מעשה קרבנות הל"כ:

◆

רבינו חננאל

ואוקימנא לה לר' יוסי ולר' שמעון, ומאי אף דקתני הא והא אלפת, והכי קתני נותנין ללפת ולכרוב, ר' יוסי אומר ואף לקפלוט, ר' יוסי הוא התנא קמא דפליג על ר' שמעון. ותניא אידך נותנין פאה ללפת ולקפלוט, ר' שמעון אומר ללפת ואף לכרוב, ר"ש הוא התנא קמא דר' יוסי, נמצא תנא קמא דר' יוסי ר' שמעון, ות"ק דר"ש רבי יוסי, ואמאי דקתני ת"ק ראשון, מוסיף עליה בר פלוגתיה אף כך וכך. בן א) **נכי היין נותן פיאה** לירק, בא אביו ומצאן לעניים טעונין ועומדין בפתח הגנה, אמר להם בני השליכו מעליכם ואני נותן לכם כפלים מעשר עני, לא מפני שעיני צרה, אלא מפני שאמרו חכמים אין נותנין פיאה לירק. **ת"ר בראשונה היו מניחין עורות קדשים בלשכת בית** הפרוה ולערב היו חולקין אותן, והיו בעלי זרועות נוטלין אותן בזרוע, הקדישום בעליהם לשמים כו', עד כדי שיהיו עולי רגלים רואין שמלאכתן נאה בלי דלם. תניא קורות שקמה היו ביריחו, והיו בעלי זרועות נוטלין אותן בזרוע, עמדו בעליהן והקדישום לשמים. עליהם ועל כיוצא בהן אמרו אוי לי מבית חנן אוי לי מלחישתן שהיו רכילין, אוי לי מבית ביתוס אוי לי מאלתן שהיו בעלי זרוע, אוי לי מבית קתרוס, אוי לי מקולמוסן שהיו חוקקין חוקקי און. אוי לי מבית ישמעאל בן פיאבי, הוא היה טוב ובני ביתו היו בעלי אגרופין, והם כהנים גדולים ובניהם גזברין, וחתניהן אמרכלין ועבדיהם חובטין העם במקל. **ת"ר ארבע צווחות צוחה עזרה**, שתים בכניסה ושתים ביציאה, ראשונה צוחה צאו מכאן בני עלי, שטמאו היכל ה'. ועוד צווחה, צא מכאן יששכר איש כפר בדקאי שמכבד עצמו, דכריך ידיה בשיראי ועביד עבודה, ונמצא מבזה קדשי שמים ליגע בהן בידו. ועוד צווחה שאו שערים ראשיכם ויכנס יוחנן בן נרכיי תלמיד פצאי ומילא כרסו מקדשי שמים. ועוד צווחה עזרה שאו שערים ראשיכם ויכנס ישמעדאל פן פיאבי תלמידו של פנחס וישמש בכהונה גדולה. הדרן עליך פרק מקום שנהגו

א) אולי צ"ל בן מביא יין וכ"ה בירושלמי כאן או שהי' גורס בירושלמי בן נכי היין ובתוספתא הגי' מעשה בבן נבו ועי' במראה הפנים כאן.

SHAS MOZNAIM